

Referat fra FUR-møte 28-29/8 2019, Bekkjarvik

Tilstede:

- Fra næringen:
 - Kjell Ingebrigtsen kjell.ingebrigtsen@fiskarlaget.no
 - Solveig Strand solveig@strand-rederi.no
 - Jan Ivar Maråk jan-ivar@fiskebat.no
 - rose-ma@online.no rose-ma@online.no
 - Øystein Ormbostad oeorm@online.no
- Fra HI:
 - Huse, Geir geir.huse@hi.no;
 - Albert, Ole Thomas ole.thomas.albert@hi.no
 - Bogstad, Bjarte bjarte.bogstad@hi.no
 - Kvamme, Cecilie cecilie.kvamme@hi.no
 - Søvik, Guldborg guldborg.soevik@hi.no
- NFD: Gabrielsen Elisabeth Norgård Elisabeth-Norgard.Gabrielsen@nfd.dep.no
- FiDir: Anne Kjos Veim anne-kjos.veim@fiskeridir.no

1. Velkommen, godkjenning av dagsorden og referat, valg av referent

-Dagsorden ble godkjent, ikke noe på eventuelt, referent valgt.

2. Tentativ ramme for FFA-midler for 2020

-For 2019 er det budsjettert ut 216 mill. kroner og rammen for 2020 forventes å bli på samme nivå.

3. Disponering av FFA-midler i 2019 og 2020

-Totalt forbruk i 2018 var 215 mill. kroner, hvorav det aller meste gikk til bestandsovervåking og fangstsampling. Midlene brukes noe mer fritt enn ved forskningskvote, og ubenyttede midler overføres til neste år, i motsetning til ordinære bevilgninger over statsbudsjettet.

-For 2019 er det satt av til Referanseflåten (25mill), fiskeprøvetaking (9mill), vintertoktet (7mill), snøkrabbe (3 mill), økotokt Barentshavet (14 mill), kolmuletokt (4 mill), makrell eggtokt (7 mill), makrell-økotokt (6 mill), makrell merking (5 mill), samt til en rekke andre tokt, forsøk og metodeutvikling, slik som kartlegging av parasitter, undersøkelse av krepsdyrdød, overvåking av tare, styrking av kysttoktet, innkjøp av konsulenter fra Norsk Regnesentral, trygg og sunn sjømat m.m.

-FUR ber om en nærmere redegjørelse for disponeringen av de samlede inntekter fra fiskeriforskningsavgiften på neste møte. Dette gjelder også utgifter til andre tiltak enn bestandsovervåking og fangstsampling, og herunder de 15 mill som er satt av til posten «Trygg og sunn sjømat».

-FUR mener at det er nødvendig å få konkret informasjon over hvordan midlene er brukt de siste årene, og hvordan Havforskningsinstituttet ønsker å bruke midlene fra fiskeriforskningsavgiften kommende år, dersom FUR skal kunne gjennomføre sin rolle som rådgivende organ i forhold til prioriteringer på en tilfredsstillende måte. FUR mener at slik informasjon bør sendes medlemmene i forkant av prioriteringsmøtene.

FUR mener at møtene tidsmessig bør legges slik at det blir lettere å bidra i prioriteringene. Viktige datoer i så måte er fristen for innsending av toktsøknader (slutten av august), og HIs budsjetteringsprosess (september-november). For å tydeliggjøre forskning og utviklingsbehovene for de forskjellige bestandene vil prioriterte FOU behov bli satt inn i HIs bestandsoversikt (www.hi.no/radgivning/bestandsoversikt) i løpet av høsten. Denne listen med prioriterte FOU behov er åpent tilgjengelig og vil bli et godt utgangspunkt for diskusjoner og prioriteringer i FUR.

4. Vinterloddetokt – planlegging av tokt 2020

-Mengdemåling av modnende lodde gjennomført med sikksakk design gjennom hovedområdet for tidligere fangster av lodde. Data fra speidefartøy, Johan Hjort, samt fra torskemager brukt i toktplanleggingen. Opplegget fungerte godt. Estimert biomasse på 298 000 tonn innenfor toktets dekningsområde. Det er viktig med god timing og synoptisk dekning. Med 8 dagers forskjell mellom speidefartøy og tokt ble det svakt samsvar mellom fartøyene. For framtidig bruk av toktet i rådgivning på lodde er det viktig at toktet legges sent nok i sesongen til at gytebestanden er inne i dekningsområdet, men også tidlig nok til at det kan brukes til å gi råd i inneværende sesong. Timing av toktet er derfor kritisk viktig. Men det er ikke enighet om å ta toktet i bruk i rådgivningsprosessen for lodde, og det trengs noen flere år med erfaring før man tar stilling til om metoden vil gi bedre bestandsråd for lodde enn dagens metodikk.

-Kommentarer. Det vil være ønskelig å kjøre toktet noe tidligere. Man bør også vurdere om toktet bør strekke seg lengre nord. Der er det mye lodde, men det er usikkert om det er gytelodde. Dessuten vil det være ønskelig å inkludere russerne i dekningen, og dette bør tas opp i kommisjonen. Det er viktig at opplysninger fra fisket kommer raskt inn i planleggingen av toktet.

-FUR støtter toktopplegget og ønsker å bruke FFA-midler til dette. Men det er viktig å velge riktig tidspunkt, slik at resultatet kan gi grunnlag for justering av årets kvoter.

5. Presentasjon av resultater fra juli-toktet i Norskehavet

- Tråltokt på makrell i sommer (IESSNS). Det gjennomføres av seks fartøy fra hhv Island, Norge, Færøyene, Danmark og Grønland, og det gir én av indeksene som går inn i makrellrådet til ICES. Det beregnes årlige aldersinndelte indekser med usikkerhet, hovedsakelig for makrell, men også for kolmule og NVG sild. I år var det relativt varmt vest i området, men likevel tegn på noe mindre vestlig vestgrense enn de to siste årene. Det var det høyeste biomasseestimatet for makrell i tidsserien. Aldersstrukturen er hovedsakelig opp til 10 år. Det er god korrelasjon mellom årsklasseestimer fra år til år for yngre og eldre aldersgrupper, men ikke for de midlere aldersgrupper. Toktet gir en god geografisk dekning av utbredelsesområdet for makrell, men det dekker ikke nullgrensen vest av Storbritannia og kanskje heller ikke helt i nord. Dette kan være en grunn til de til dels store variasjonene i bestandsestimaterne.

-FUR tar orienteringen til etterretning.

6. Jan Mayen torsk status for prøvetiske og veien videre

-I 2018 fisket «Loran» 450 tonn torsk ved Jan Mayen på eget initiativ. Historisk har det vært svært lite fangst der. HI har fått genetikk og otolittprøver, og det ser foreløpig ut til å være en blanding av torsk fra Barentshavet og fra Island. På bakgrunn av dette har NFD åpnet for et kartleggingsfiske på 800 tonn. En HI-prøvetaker var med på hver av de fire turene dit og det er gjort enkelte standardiseringer, slik som standard kroktype og innføring av noen faste stasjoner. Det ble utført prøvetaking av både torsk og blåkveite. I april-mai fant man mest torsk på sørsiden, hovedsakelig 70-100 cm lang, og noen var gytefisk. Fangst hittil i 2019 er 300 tonn torsk og 90 tonn blåkveite, samt 0.5 tonn annet. For neste år bør man lyse ut tidlig for å kunne kartlegge gyting i mars-april.

-Kommentar: I juni var det en garnbåt som prøvde seg på et direkte blåkveitefiske ved Jan Mayen, med variabelt resultat. I tillegg gjorde en tråler noen hal etter blåkveite, med dårlig resultat. For torsk bør man også vurdere om det kan være en sammenheng mellom torsken

ved Jan Mayen og den torsken som er observert lengre nord på Øst-Grønland enn tidligere. Siden vi nå finner både torsk, blåkveite og makrell der, så kan man vurdere om det er ønskelig med et økosystemtokt ved Jan Mayen.

-FUR anbefaler videreføring av kartleggingsfisket i 2020, inkludert mageprøver for prøvetaking av økosystemet. FUR mener at det mest aktuelle tidspunktet for et økosystemtokt vil være i 2021.

7. ICES benchmark prosessen – styrker og svakheter – innspill fra næringen

-Orientering om ACOM konsultasjoner om endringer i benchmark prosessene. Medlemmer er bedt om å konsultere forskere og forvaltere om det finnes innspill til dette. Benchmark, eller metoderevisjon, gjennomføres typisk hvert 5 år og gir en beskrivelse (stock annex) av en metode som er kvalitetssikret og som man i utgangspunktet skal følge. Næringen og andre er velkommen til å delta i disse prosessene. Det kan imidlertid være at det nåværende systemet fungerer litt stivt i noen tilfeller og at ekspertmøtene kanskje er tilstrekkelig til å adressere disse spørsmålene.

-FUR støtter at det er nedskrevet retningslinjer for hvordan bestandsanalysene skal gjennomføres, og mener at disse kun unntaksvis bør fravikes. Næringen bør være med på utviklingen av de mer generelle retningslinjene.

8. Kort orientering om endringer i organisering om russisk havforskning

-PINRO i Murmansk er nå blitt en filial av VNIRO i Moskva og omorganiseringen får mange konsekvenser. Direktøren forsvinner, forskningsdirektøren sitter i Moskva og 70 av 100 forskere i PINRO omdefineres til «spesialister». Det er uavklart hva slags fartøy som vil kunne kjøre survey i Barentshavet. Konsekvenser for HI inkluderer noen praktiske ting, slik som at det blir nye kolleger å forholde seg til, men det kan også få faglige konsekvenser, siden VNIRO tradisjonelt er mindre opptatt av økosystemtokt. Det er viktig å styrke kommunikasjonen med de nye kontaktpunktene.

-FUR tar orienteringen til etterretning.

9. Bifangst yngel rekefiske Barentshavet

-Dette gjelder spesielt ueryngel, men også torsk, hyse og blåkveite. For uer er dagens grense 3 yngel pr 10 kg reker, og dette stammer fra en tid der begge uerbestandene var i dårlig forfatning. Nå er snabeluerbestanden langt mer tallrik og andelen yngel av vanlig uer i rekefisket, i forhold til yngel av snabeluer, er tilnærmet null. Nye beregninger, som HI har utført i samarbeid med Norsk Regnesentral tar høyde for alderen til ueryngelen og at deler av rekefisket foregår der det ikke er ueryngel. Man ønsker å kunne gi råd om nye bifangstregler samtidig med rekerådet i november. Størstedelen av den totale bifangsten stammer fra fangster med betydelig høyere innblanding enn den gjeldende. Et alternativ er derfor å sette estimert grense på et nivå som tilsvarer en bifangst av f.eks. 5% av all ueryngel. Det er imidlertid ikke tilstrekkelige data til å gi råd spesifikt på yngel av vanlig uer.

-Kommentar: Den foreslåtte nye metoden innebærer at man må gjøre antagelser om størrelsen på rekefisket, noe som i stor grad avhenger av lønnsomheten i rekefisket.

-FUR tar orienteringen til etterretning, men vil gi uttrykk for en viss skepsis til den foreslåtte modellen.

10. Referansegruppen for Ressursforskning 5. september

-Gjennomgang av agendaen: Metoderevisjon, vinterloddetoktet, fangstprøvelotteriet,

kysttorsk, NVG, sei, tobis.

-FUR tar orienteringen til etterretning.

11. Møte med næringen om uer

-Det kommer stadig henvendelser fra lokalpolitikere, næring og annet hold om forvaltningen av uerartene, og det oppleves som ønskelig å arrangere et møte mellom alle interessenter for å informere om kunnskapsstatus og oppklare uklarheter. Uer på kysten er strengt regulert og disse reguleringene er delvis omdiskutert. Et slikt møte bør informere om resultater fra kysttoktet med spesielt fokus på vanlig uer. Også innblanding av uer i rekefiske i Barentshavet og bruk av flytetral er temaer som bør tas opp. Et møte foreslås i nov-des, men det kan også være til våren.

-Kommentar: I 2018 ble det fisket 6600 tonn vanlig uer, det høyeste på mange år. De største mengdene kommer som bifangst, bl.a. i hysefiske.

-FUR ber HI redegjøre for disse forholdene, spesielt hva vi har lært om vanlig uer i de tre årene der arten har vært dekket av kysttoktet, samt hva som kan gjøres for å komme videre. Er et kartleggingsfiske veien å gå? Etter en slik redegjørelse vurderes et eventuelt møte med næringen om saken.

12. Oppdatering om status på rapport vedrørende Sjøpattedyr

-To ulike, forvaltningsorienterte tema er under rapportering/publisering vedrørende sjøpattedyr. Den ene går på sjøpattedyrenes konsum, den andre på bestandsestimater. Konsumrapporten er noe forsinket, men ventes utgitt i løpet av oktober. Slike konsumtall får gjerne stor oppmerksomhet og man ønsker ikke å presentere ikke-endelige tall på konsum.

Mht oppdaterte bestandsestimater på de hvalene vi teller i telletoktene, i tillegg til vågehval, så har vi hatt stor innsats på analyse av disse det siste året og resultatene (som inkluderer både nåværende status og trender i hele telletoktperioden fra 1995 til 2018) er under publisering i journalen NAMMCO Scientific Publications. Også her vil vi avvente kvalitetssikring i form av godkjenning for publisering før vi offentliggjør tallene. Arter involvert er finnhval, knølhval, blåhval, spermhval, spekkhogger, nise, kvitnos og kvitskjeving.

Publiseringsprosessen er godt i gang - i alt fire artikler er sendt inn og vi forventer at det planlagte spesialnummeret av NAMMCO Scientific Publications om kvalltelling skal være klart og tilgjengelig online før jul.

-Kommentarer: Bestandsindeksene og trendene bør gjøres tilgjengelig for arbeidet med den nye rødlisten, også dersom endelig publisering blir forsinket.

-Det etterspørres resultater fra hvalobservasjonene i Sørishavet på Kronprins Haakon-toktet i vinter.

-FUR tar orienteringen til etterretning.

13. Status turistfiskeprosjektet

-Det er gjennomført intervjuer av fiskere i felt fra båt. Man har spurt hvor de er fra og hva de fanger, hvilke arter, lengder og mengder osv. Totalt 1204 stangfiskere ble intervjuet. I Troms var 63% turistfiskere, mens de utgjorde en mindre andel lengre sør. I tillegg har man utviklet samarbeid med 20 tilfeldig utplukkede turistfiskebedrifter og har fått et betydelig bedre datagrunnlag enn man har hatt tidligere. Dataene er p.t. under analyse, og publisering kommer etter hvert. Det vil også komme kvantumsestimater.

-Kommentar: Turistfiske oppfattes av mange som et stort problem pga stor ekspansjon, både i antall og i utstyr/effektivitet. Noen opplever at yrkesfiskere på kysten utsettes for strengere reguleringer enn turistfiskerne, og opplever det som urimelig.

-FUR anser prosjektet som viktig og tar orienteringen til etterretning.

14. Nye teknologi: seildroner i Nordsjøen

-HI har prøvd ut mer enn 200 dager med seildroner i Nordsjøen. Et amerikansk firma har laget seildroner med spesialutviklet seil/vinge. De har mål om å utvikle 1000 stk til å dekke hele kloden. Hver drone er utstyrt med solcellepanel og en liten propell som produserer strøm til de sensorene man ønsker. De er også utstyrt med AIS og radarreflektor, dessuten kamera og lys. Selskapets forretningskonsept er å kjøre hele prosessen selv og levere dataene tilbake til brukeren. Det koster 2500 US\$/døgn å leie hver drone, og selskapet står for styring av seildronene, alle sensorer, registreringer og datalagring. HI kan aksessere alle operasjoner og sjekke observasjoner i sann tid (akustiske data i komprimert format). Ved «toktsslutt» overføres dataene med full oppløsning. De kan gå i 12 mnd i strekk før påvekstorganismer må fjernes. Ble prøvd ut med blant annet ekkolodd. HI la inn kurslinjer (med tålegrenser) for å dekke utbredelsen av tobis, sei og sild i Nordsjøen. Fokuset var først og fremst å teste dronen og sammenligne med akustiske estimater fra båtene. Resultatene var lovende.

-FUR tar orienteringen til etterretning, og mener at HI bør vurdere om bruk av seildroner kan brukes til å forbedre toktene på lodde i Barentshavet.

15. Orientering om snøkrabbetoktet i Barentshavet

-Snøkrabbe har en sirkumpolar utbredelse og finnes i hele det Nordøstlige Barentshavet. De kommer fra øst og er begrenset til lave temperaturer. Enkeltobservasjoner vest av Svalbard og langs finnmarkskysten. Bestanden er økende i Barentshavet, men på nedadgående i alle andre områder. I 2018 var norsk kvote 4000 tonn (på norsk sokkel) og knapt 10 000 tonn på russisk side. Todelt forvaltningsmål: 1- Maksimere langtidsutbyttet, 2-Redusere mulighet for uønskede økosystemeffekter. Forskning på vekst og biologi, samt på forekomst og tetthet av fangstbare krabber. Merkeforsøk kun på russisk sokkel. Benytter økotoktdata, kommersielle fangster, data fra egne snøkrabbetokt, samt erfaringer fra Canada. Videoanalyser vurderes i stedet for eller i tillegg til tråling. De store tetthetene er i russisk sone, vest av Novaja Zemlya.

-FUR tar orienteringen til etterretning.

16. Omvisning hos Halstensen

-Vi fikk en interessant og meget hyggelig omvisning av Inge Halstensen, med både historiske tilbakeblikk og synspunkter på dagens situasjon.

17. Tid og sted for neste møte

-Det ble bestemt å avholde et nytt møte i FUR den 1. oktober i Trondheim, med hovedvekt på å diskutere prioriteringer rundt bruken av midlene fra fiskeriforskningsavgiften i 2020.

18. Eventuelt

-Geir orienterte om rådgivingsprosessen ved HI og hvordan den er blitt styrket de siste årene. Stikkord omfattet REDUS (2016), overvåkingsplan (2016), Rådgivingskomite (2017), beste praksis guide (2018), implementering (2018-19) og fagfelleevaluering (2019-20). Internasjonal benchmarking og evaluering for å sikre at vi er på rett nivå. Styringsgruppe, Terms of

Reference og internasjonalt panel etablert. Dokumenter for hver bestand skal være klare i oktober og tilgjengelig online, og 10.-12. desember blir det en visitt av det internasjonale panelet og presentasjon av prosessene for noen bestander.

-FUR tar orienteringen til etterretning

FUR på omvisning på «Manon» med far og sønn Halstensen. Foto Geir Huse.